

YANGI O'ZBEKISTONDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN MA'NAVIY O'ZGARISHLAR

Tillayev Bobomurod Abduvoxobovich,

Namangan Davlat pedagogika instituti katta o'qituvchisi,

bobomurodtillayev@gmail.com

Toshboyeva Xusnida Tursunmaxamadovna,

Namangan davlat pedagogika instituti talabasi, xusnidatoshboyeva086@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada Yangi O'zbekistonni bunyod etish yo'lida ma'naviy sohada keng ko'lamda amalga oshirilayotgan islohotlar, ularning amaliy ahamiyati yoritilgan bo'lib, ushbu sohada erishilayotgan natija va yutuqlar haqida batafsil yoritilgan. Shu jumladan, mamlakatimiz miqyosida amalga oshirilishi rejalashtirilgan ma'naviy-madaniy islohotlarning ahamiyati haqida fikr-mulohaza, tavsiya va xulosalar berilgan.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, tashabbus, ma'naviyat, qadriyat, ilm-fan, texnologiya, taraqqiyot, strategiya, madaniy diplomatiya, milliy san'at, kinematografiya.

ДУХОВНЫЕ ПРЕОБРАЗОВАНИЯ, ОСУЩЕСТВЛЯЕМЫЕ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ

Тиллаев Бобомурод Абдувохидович, Наманганский государственный

педагогический институт, старший преподаватель,

bobomurodtillayev@gmail.com

Тошбоева Хуснида Турсунмухаммадовна, Наманганский государственный

педагогический институт, студентка xusnidatoshboyeva086@gmail.com

Аннотация. В данной статье подробно освещаются проводимые реформы в духовной сфере Узбекистана, их практическая значимость, достигнутые результаты и достижения в данной области на пути к созданию нового Узбекистана. В данной статье также даны отзывы, рекомендации и выводы о значении духовно-культурных реформ, которые планируется провести в масштабах нашей страны.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, инициатива, духовность, ценность, наука, технология, прогресс, стратегия, культурная дипломатия, национальное искусство, кинематограф.

SPIRITUAL TRANSFORMATIONS TAKING PLACE IN NEW UZBEKISTAN

Tillayev Bobomurod Abduvoxobovich, Namangan state pedagogical institute, senior teacher, bobomurodtillayev@gmail.com

Toshboyeva Xusnida Tursunmaxamadovna, Namangan state pedagogical institute, student, xusnidatoshboyeva086@gmail.com

Abstract. This article highlights in detail the ongoing reforms in the spiritual sphere, their practical significance, the results achieved and achievements in this area on the way to the creation of a new Uzbekistan. Among other things, reviews, recommendations and conclusions are given about the importance of spiritual and cultural reforms that are planned to be carried out across our country.

Keywords: new Uzbekistan, initiative, spirituality, value, science, technology, progress, strategy, cultural diplomacy, national art, cinematography.

Bugungi kunda mamlakatimizda olib borilayotgan keng ko'lamdagi ma'naviy-ma'rifiy islohotlar Yangi O'zbekistonda Uchinchi Renessansni bunyod etishda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shiddat bilan rivojlanayotgan ayni paytda ilm-fan, texnika-texnologiya, madaniyat, ta'lim, ishlab chiqarish va boshqa sohalarda tub o'zgarishlar amalga oshirilmoqda, islohotlarning sur'atlari tobora jadallashmoqda. Shuning bilan birga axborotlar asri talablariga muvofiq o'zgarayotgan turmush tarzimiz ehtiyojlari jamiyat oldiga ko'plab yangidan-yangi vazifalarni amalga oshirish lozimligini ko'rsatmoqda.

Bu muammolarga qarshi turish uchun bizga samarali yechim va chora-tadbirlar suv va havodek zarur bo'lib bormoqda. Har qanday xalqning, jamiyatning a'zolari ongida ma'naviy-madaniy saviya va salohiyatni yuksaltirish, ularning dunyoqarashini va tafakkurini o'stirish bugungi kunda mamlakat rivojida muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Bu masala xususida Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev quyidagilarni ta'kidlaydilar: "Jamiyatimizning ma'naviy asoslarini mustahkamlash, madaniyat sohasini rivojlantirish, ilmiy-ijodiy tashkilotlar, muhtaram ziyolilarimiz faoliyatini qo'llab-quvvatlash ham biz uchun ustuvor yo'nalishlardan biri bo'ladi.

Biz qadimiy va boy tariximizni, ayniqsa, g'oyat og'ir sharoitda ilm-ma'rifat, inson erkinligi, xalq ozodligi, Vatanga, milliy qadriyatlarga mehr va sadoqat g'oyalarini dadil ko'tarib chiqqan jadid bobolarimiz faoliyatini yanada chuqur o'rganishimiz lozim" [1]. Darhaqiqat, davlatimiz rahbari tashabbusi bilan yurtimizda olib borilayotgan keng miqyosdagi islohotlar mamlakatimizdagi barcha fuqarolarning orzu-maqсадlarni, xohish-istaklarini o'zida ifoda etib, butun dunyoda yuksak e'tirof

etilmoqda. Shundan kelib chiqib, Yangi O'zbekistonda Uchinchi Renessansni bunyod etish har bir fuqaroning zimmasiga yuklangan burchi va mas'uliyatiga aylanmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining ochilishiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqida: "Biz ma'naviyat va ma'rifat ishini vatanparvarlik ishi, vijdon ishi, deb bilamiz. Vijdoni, ma'naviyati bor inson Vatanni albatta yaxshi ko'radi. Vijdon, ma'naviyat degani – xalqqa, Vatanga chin yurakdan xizmat qilish deganidir" [2].

Darhaqiqat, ma'naviyatli, ma'rifatga oshno inson har tomonlama yetuk, zukko va ilimli inson bo'la oladi. Sababi, qalbida ma'naviyat nuri bo'lgan inson harakatdan to'xtamaydi, barcha ilmlarni o'rganishga, o'zining xalqi, yurti uchun foydali ishlar qilishga urinadi. Ma'naviy-ma'rifiy ishlar - bu keng ommani ma'naviy va ma'rifiy jihatdan tarbiyalash, ularning umumiy ma'naviy saviyasini yuksaltirish, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, bo'sh vaqtlarini samarali o'tkazishga ko'mak beruvchi tadbirlar tizimini ifodalovchi tushunchadir.

Shu maqsadda bugungi kunda yurtimizda olib borilayotgan har bir ma'naviy-madaniy islohotlarimiz quyidagi masalalarni o'z oldiga dolzarb vazifa sifatida qo'ymoqda [3]:

birinchidan, mamlakatimizda ma'naviy-madaniy islohotlarni yangi bosqichga olib chiqish, fuqarolarning bo'sh vaqtlarining mazmunli o'tishini ta'minlash, xalqimizning milliy qadriyat, urf-odat va an'analarni o'zida mujassam etgan namunali o'quv-dasturlarini shakllantirish va amaliyotga joriy etish;

ikkinchidan, fuqarolarning ma'naviy-madaniy ehtiyojlarini qondirish, xalq ijodiyoti va badiiy san'atini saqlab qolish va rivojlantirish, badiiy va amaliy ijodiy jamoalar, turli havaskorlik guruhlarini tashkil etish va ularning faoliyat yuritishi uchun qulay shart-sharoit va imkoniyatlar yaratish hamda ijodiy jarayonni tizimli va samarali ravishda boyitib borish;

uchinchidan, yoshlarni amaliy to'garaklarga jalb etish, xorijiy tillarni o'rganish va "nutq madaniyati" hamda "notiqlik" bo'yicha kurslarni uzviy ravishda tashkil etish, xalq ijodiyotining barcha janr va yo'nalishlari, havaskorlik san'ati va nomoddiy madaniy merosni keng targ'ib qilish hamda ularni asl holicha kelajak avlodga yetkazish;

to'rtinchidan, adabiyot hamda san'at arboblari va professional ijodiy guruhlar bilan ma'naviy-ma'rifiy, madaniy-ommaviy tadbirlar tashkil etib, ular ishtirokida aholi, xususan, yoshlar bilan bevosita badiiy uchrashuvlar va davra suhbatlarini o'tkazish;

beshinchidan, ma'naviy tadbirlar, tanlovlar, xalq ijodiyoti va tomosha san'atining tuman (shahar) miqyosidagi festival va anjumanlarini o'tkazish, iqtidorli yoshlarni aniqlash, rag'batlantirish va ularni qo'llab-quvvatlash;

oltinchidan, bayram, tomosha va xalq sayillarini keng ko'lamda tashkillashtirish lozim sanaladi.

Yurtimizda amalga oshirilayotgan ma'naviy sohadagi islohotlar har bir fuqaroda yuksak ma'naviyat va axloqiy fazilatlarning shakllanishida asosiy ko'mak beruvchi vositalardan biri sanaladi. Shu o'rinda Prezident Shavkat Mirziyoyevning "Biz uchun ma'naviyat – insonlar o'rtasidagi o'zaro ishonch, hurmat va e'tibor, xalq va davlat kelajagini birgalikda qurish yo'lidagi ezgu intilishlar, ibratli fazilatlar majmuasidir. Boshqacha aytganda, ma'naviyat – jamiyatdagi barcha siyosiy ijtimoiy munosabatlarning mazmuni va sifatini belgilaydigan poydevordir. Bu poydevor qancha mustahkam bo'lsa, xalq ham, davlat ham shuncha kuchli bo'ladi" – degan ta'kidlarini yodga olish kifoya. Xususan, ma'naviy-ma'rifiy islohotlar keng ma'noda o'quv muassasalari, ta'lim-tarbiya maskanlari, klublar, axborot-resurs markazlari, madaniyat muassasalari va turli istirohat bog'larida amalga oshiriluvchi faoliyatlarni qamrab oladi [4].

Bugunga kelib ma'naviy sohadagi voqelik va jarayonlarni tartibga solish ehtiyojini qondirish muhim va dolzarb sanaladi. Ana shu ehtiyojlarni hisobga olgan holda yurtimizda keng miqyosli ishlar amalga oshirilmoqda. Milliy ma'naviyatimizning yuksalishida ma'lum bir guruh yoki jamoaning harakati kutilgan natijaga olib kelmaydi. Bu jarayonda butun millat, jamiyat birgalikda harakat qilsa biz o'z oldimizga qo'ygan maqsadlarimizga, albatta, erisha olamiz. Ma'naviy va ma'rifiy islohotlarni amalga oshirish jarayonida quyidagi vazifa va maqsadlarni amalga oshirish lozim [5]:

- ta'lim muassasalari va mahalla a'zolari o'rtasida faollikka targ'ib qiluvchi turli ko'rik-tanlovlarini o'tkazib turish;
- oila, mahalla va maktabning birlashib harakat qilishlari uchun turli tashabbus va dasturlar amalga oshirish;
- madaniy ko'ngilochar tadbirlarni targ'ib qilish, ma'naviy-ma'rifiy ruhdagi amaliy mashg'ulotlar, seminarlar o'tkazish joiz sanaladi.

Xulosa qilib aytganda, ma'naviy-ma'rifiy sohani rivojlantirish, jamiyat fuqarolarining ma'naviyatini yuksaltirish uchun faqat nazariy bilim bermasdan, amaliyotga ham ko'proq urg'u berish lozim. Maktabgacha ta'lim muassasalaridagi bolalar, umumiy o'rta ta'lim, o'rta maxsus ta'lim va oliy ta'limdagi o'quvchi va talabalar uchun ta'lim jarayoni bilan birgalikda ma'naviy dunyoqarashni o'stiruvchi, o'zi uchun yangi bilimlar kashf qilishi mumkin bo'lgan turli xil muzeylarga, teatrlarga, tarixiy maskanlarga borishni tashkil etish lozim. Ta'lim tashkilotlarining barcha bo'g'inida tahsil oluvchilarni muzeylarga, tarixiy joylarga tashrifini amalga oshirish ularning ong-u tafakkuri, dunyoqarashi kengayishida bevosita asosiy choratadbirlardan biri deb aytishimiz mumkin. Shunday ekan, dam olish kunlarida farzandi bilan muzeylarga, teatrlarga borgan ota-ona ham o'zi uchun kerakli nimadir olishi shubhasiz. Ma'naviy-ma'rifiy ishlarni muntazam tashkil etish turli ma'naviy buzg'unchilik va vayronkorlik harakatlar va xurujlarning oldini olish, aholi ayniqsa, unib-o'sib

kelayotgan yoshlarda ularga nisbatan bevosita ma'naviy immunitetni shakllantiradi va baxtli kelajak sari dadil odimlashga undaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasi// "Xalq so'zi" gazetasi, 2022 yil 21 dekabr, №272 (8334).
2. Prezident Shavkat Mirziyoyevning Respublika Ma'naviyat va ma'rifat kengashining kengaytirilgan majlisidagi nutqi. 2023-yil 22-dekabr. www.prezident.uz.
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – T.: O'zbekiston, 2021. – B. 267.
4. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik (O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning davlat va jamiyat taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlariga doir konseptual g'oyalari va tavsiyalari)Uslubiy qo'llanma – Toshkent: Lesson press, 2022.–B. 122.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi "Ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-5040-son Qarori.